

Kultúraápolás és hagyományörzés Lóréven

Alexov Ljubomirral, Lórév község polgármesterével 2014 tavaszán

Családja, felesége és két felnőtt fia is aktívan vesz részt a település közéletében, munkájukkal is támogatva őt.

Alexov Ljubomir büszke arra, hogy az elmúlt időszakban, annak ellenére, hogy nagyon kicsi községről van szó, sikerült a településen kiépíteni a teljes infrastruktúrát, így egy nagyon lakható, barátságos és biztonságos település az övék. A kilencvenes évek nagy problémája a hatalmas munkanélküliség mára mint probléma nem létezik, az aktív korúak zöme megtalálta boldogulását, akiknek ez nem sikerült, a közmunkaprogramokon keresztül jutnak munkához.

A polgármester munkáját elismerték a Magyar Köztársasági Érdemrend Lovagkeresztjével, a Szerb Kulturális Minisztérium „Kultúráért” aranyjelvényével, a Szerb Parlament plakettjét is megkapta a két ország közötti kapcsolatok ápolásáért és a Települési Önkormányzatok Országos Szövetsége emléklapját is átvehette.

A Pest Megyei szerbek lakta Lórév községet, a település kultúráját, lehetőségeiket, terveiket, céljaikat a háromszáz lakosú kisközség polgármestere, Alexov Ljubomir mutatta be.

Magyarország területén a szerb populáció az Árpád-kor óta együtt él a magyarsággal. Létszámuk a törté-

nelem során folyamatosan változott. 1690 után Buda és Pest mellett Szentendre lett a magyarországi szerbség szellemi központja, de természetesen a korábbi központok, mint például Ráckeve, sem veszítették el jelentőségüket. A szerbség virágkorát jelentő 18-19 század után a hanyatlás évei következtek. Az asszimiláció, a Trianont követő kitelepítés következményeként a szerbajkú lakosság száma

Magyarországon drasztikusan csökkent. A megváltozott demográfiai viszonyoknak köszönhetően a kultúra-, az identitás megőrzésében az eddig kevésbé jelentős közösségek – köztük a lórévi – is szerepet kaptak.

Lórév Pest megye egyik legkisebb települése, és az egyetlen olyan magyarországi falu, melyben a szerb lakosság alkotja a többséget. Ennek jelei már a faluba érkezéskor észlelhetők. A település bejáratánál kétnyelvű tábla köszönti az ideérkezőt, de ez a kétnyelvűség látható és hallható az utcákon is. A szerb ortodox egyház, a szerb tannyelvű óvoda és az alsó tagozatos iskola gondoskodik arról, hogy az új generációk is megismerjék elődeik vallási, kulturális hagyományait, megtanulják a nyelvet. 1990 után a helyi szerb közösség is alkalmazkodott az új helyzethez. A már említett tradicionális intézmények mellett újak születtek a kultúra és tradíció ápolására. A kisebbségi törvény elfogadása után Lóréven is megalakult a Szerb Kisebbségi Önkormányzat. Mellette megjelentek a civil szervezetek is. Megkezdte műkö-

dését az Alapítvány Lórév Községért, mely a későbbiekben átalakult közalapítvánnyá, de 1997 óta folyamatosan működik a Nemzetiségi Hagyományőrző Kulturális Egyesület is.

Mindhárom szervezet egyik fő feladatának tekinti a szerb nyelv, a hagyományok ápolását, kutatását, de a Községi Önkormányzattal karöltve sokat tesznek a község fejlesztése érdekében is. A pályázati lehetőségeket kihasználva az elmúlt években sikerült megőrizni a település intézményeit, és előteremteni a működési feltételek mellett az épületek felújításához szükséges forrásokat is.

„A helyiek nagyon büszkék arra, hogy az óvoda, az iskola, a kultúrház rekonstrukciója mellett megvásároltunk egy régi típusú parasztházat, mely tájházként fogja őrizni és bemutatni a szerb népi kultúra helyi emlékeit. Az épület nem csak a múlt bemutatását szolgálja. Műtermet és vendégszobát is kialakítottunk benne, megfelelő feltételeket teremtve az alkotni vágyó, közösségünkhöz tartozó fiatal művészek számára. A kiállításra szánt anyag is összeállt, amelyet 2009-ben, amikor a település első okleveles említésének 750. éves évfordulóját ünnepeltük, már kiállítottunk a Községi Házunkban. Ez az alapja az állandó kiállítás anyagának is.”

Nem kis feladat a gyűjtések során keletkezett anyagok megismertetése az érdeklődőkkel. A fényképek, szokások összegyűjtésében, közreadásában a nemzetiségi önkormányzat mellett döntő rész jutott a Nemzeti-

nak mondható. Probléma a frissen megjelenő könyvek beszerzése. A korábbi években a nemzetiségi pályázatok lehetővé tették a gyűjtemények gyarapítását, sajnos, ilyen pályázati lehetőség évek óta nincs Magyarországon.”

Lórév azon kevés faluk egyike, melyben színház működik. A megalakulása óta (1999) a települési és a szerb önkormányzat fenntartásában működik a Magyarországi Szerb Színház. A nemzetiségi kultúra magas szintű műveléséért a tavalyi esztendőben a társulat kormánykitüntetésben részesült. A lórévi szabadtéri színpadon már tizenkét alkalommal zajlottak le a Kulturális és Színházi Napok rendezvényei. Az egy hétig tartó fesztiválon a társulatok magyar, szerb és más nemzetiségek nyelvén mutatják be produkcióikat. Emellett egy Lórévhez kötődő kortárs képzőművész is kiállítja alkotásait. A rendezvény, melyen az elmúlt években a nagyrészt mű közönség élvezhette a magyar és szerb színjátszás nagy művészeinek játékát, méltán lett a térség kiemelkedő kulturális eseménye. A színháznak három éve budapesti játszóhelye is van, a Nagymező utcában.

Összegezve megállapítható, hogy e kis közösség létszámát és lehetőségeit meghazudtolva tevékenykedik anyanyelve és kultúrája ápolásán. A csökkenő anyagi forrásokat egyelőre pótolni tudja lelkesedéssel, több munkával.

ségi Hagyományörző Kulturális Egyesületnek. Három kiadványban adták közre a felgyűjtött anyagokat, melyek közül az utolsó kötetben a ráckevei Ady Endre Gimnázium tanulóinak 1968 és 1985 közötti honismereti munkái olvashatók, *Ismerd meg szokásaidat* címmel.

2014-ben ünnepli a helyi szerb ortodox templom az építésének a háromszáz éves évfordulóját, melynek tiszteletére megjelent a *Lórév kincsei* kötet. A könyv nemcsak a szerb templom történetét dolgozza fel, hanem helyet kapott benne a Zichy-kápolna, illetve a természeti környezet bemutatása is.

„Míg a tárgyi kultúra darabjai már csak egy letűnt kor emlékei, addig a szerb népdal, népzene és tánc még élő. Ünnepeink szerves része. A tánc és zenei hagyományok ápolására, a korábban működő csoportok hagyományának folytatására jött létre a Lovra Néptánc Együttes. Hazai és szerbiai koreográfusok segítségével színpadra állított repertoárjukkal Magyarországon és Európa számos országában mutatták már be nagy sikerrel a magyarországi szerbek zenei és táncművészetét, de természetesen programjukból nem hiányozhatott Szerbia táncainak bemutatása sem. Sajnos, a kis településeken működő csoportok egyik problémája, hogy nincs mindig elég gyerek a folyama-

tos utánpótláshoz. Így a nagy sikereket arató generáció után most az új kinevelése folyik.

A tánc, a zene féltő őrzése kevés lenne, ha nem fordítanánk kellő figyelmet a beszélt nyelv ápolására. A mai modern technikák, az internet, a műholdas televíziózás új lehetőségeket teremtett a szórványban élők számára az élő nyelvvél való napi kapcsolatra. Ezen új formák szerencsére csak kiegészítették és nem feledtették az olvasás örömét. A közel hatezer kötetet tartalmazó – fele-fele arányban – Községi Könyvtárnak több mint ötven aktív tagja van, ami egy háromszáz fős településen jó arány-

ALEXOV LJUBOMIR 2007 óta a Szerb Országos Önkormányzat elnöke, és huszonnégy évig volt a mintegy háromszáz lakost számláló, szerb többségű Pest megyei Lórév polgármestere. 2010-ben az Országos Szerb Önkormányzat elnökévé választották. Ugyanebben az évben március 15-én Sólyom László köztársasági elnök a Magyar Köztársasági Érdemrend lovagkeresztjé polgári tagozata kitüntetéssel ismerte el addigi munkásságát.

MAKRA BORBÁLA 2003 áprilisától a Nemzeti Művelődési Intézet Pest Megyei Irodájának vezetője. Közel négy évtizede dolgozik a közművelődés területén. Alapdiplomáját a debreceni Tanítóképző Főiskola népművelés – könyvtár szakán szerezte. Pályafutása során folyamatosan képezte magát, egyetemi tanulmányokat folytatott és számos OKJ-s szakmai képzésen vett részt. Több szakmai publikációt, dolgozatot készített, és az elmúlt évek alatt a Nemzeti Művelődési Intézet Pest Megyei Irodája jogelődjének, a Pest Megyei Közművelődési Intézetnek szakmai tevékenységét is feldolgozta. Több állami, megyei és szakmai elismerés, kitüntetés birtokosa. Családjával a Pest megyei Szigetújfaluban él.